

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

Cap. XIV. Franconia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13167

HERTELDIENSIS REGIVNCVLA
le pays d'Herfeld.

Lieftæmum : *Lieftaim*, in monte situm oppidum. *Herfeld* autem campum inamœnum & sterilem sonat linguâ Germanicâ.

BRENTIANA VALLIS
le Prentzthal.

Gensena, aut Giensena : *Gengen*, ad Fl. Brentium *Brentz*, aliter *Prentz*, in loco fertili collocata.

ALBVCHIA REGIO
l'Albuch.

Gissinga : *Gissingen*, sita in valle *Filzia*, sic dicta à Fl. *Filz*, & in Comitatu de *Helfenstein*, à cuius Comitibus empta est à Rep. *Vlmenfi*. Eius castrum munitissimū in monte vicino *Schlossberg*, ab iisdem *Vlmenfibus* dirutum est.

KOKARIANA VALLIS
le Kokerstal.

Allena, seu Aluena : *Allen*, seu *Aluuen*, ad Fl. *Kocarum Koker*, vnde nomen Valli.
Strafsdorfia : *Strafsdorf*.

THONSALIA VALLIS
le Val de Thonstal.

VLMA : *Vlm*, ab *Vlmis* arboribus, vel *Vlignæ* nomen habet, ad Fl. *Danubium* in quem hîc cadunt *Ilera* Fl. ex *Algeâ*, & *Blauus* ex Ducatu *Virtembergensi* profluentes, vnde hinc primūm *Danubius* nauigabilis. Olim in vrbe viuebant tantūm optimates, opifices in suburbiis. Resp. nunc optimè administratur.

COMITATVS ZOLERNENSIS
le Comté de Zolern.

Zolernum : *Zolern*, castrum in monte, cuius ad radices sita vrbecula.
Hechinga : *Hechingen*, cuius Comites magni nominis, & multarum diuitiarum in Germaniâ perhibentur.

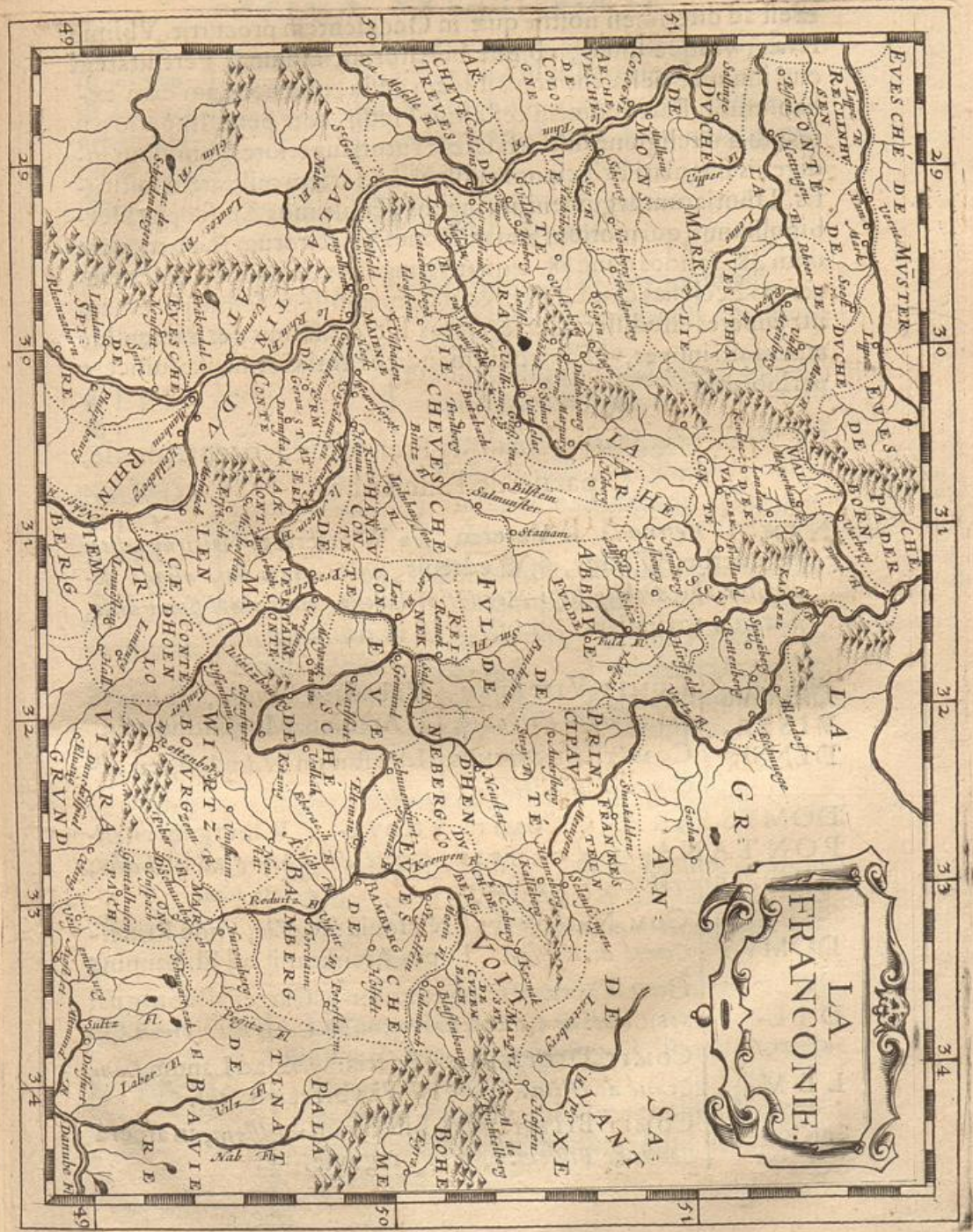
CAPVT XIV.

Franconia.

FRANCONIAM adeo extensam à nobis esse nemo mirabitur, qui aliquid de antiquâ, & nouâ Germaniâ audierit. Hæc est Franciæ nostræ parens Regio, nominis sui adeò tenax vt in præsentia *Franconia* dicatur, quæ antea *Francia Orientalis* nuncupa-

LA
 FRANCONIE.

ta est ad discrimen nostræ quæ in Occidentem procurrit. Vbique ferax, vbique diues, vbique bellatorum alumna. Fertilitatem eius innuunt bella tot annis ibidem gesta, quæ nondum eam exhauerunt. Fortitudinem testantur Hessij, toti penè Imperio pares, & nisi religione distracti essent futuri superiores, omnibus indigenis singulari Principum vigilantia ad artem militarem institutis. Diuitiarum argumentum ingens penultimus Episcopus Herbipolitanus, qui moriens tres milliones Thalerorum (hæc moneta olim 48. solidos nunc 58. æquat) congestos reliquerit; licèt trecentas Ecclesias condidisset, & innumerabilem fermè pecuniam in pauperes effudisset. Certè clerus hic ditissimus, & tamen hîc tam multi inopes, vt Franconia mendicos toti Germaniæ sufficere perhibeatur.

§. I. *Franconia Septentrionalis*, la Franconie Septentrionale, partie de l'ancienne.

NVM. I. *Veterauia*, le Veterau, seu Wetteribe. Dicitur aliter Wederbe, Wetrey, & Wedreuis, cuius etiam pars aliqua decerpitur ab Archiepiscopi Moguntini ditione: olim amplissima ditio, siquidem territorium Francofordiense eâ continebatur.

DOMVS VISBA- DENSIS	{	COMIT. VISBADEN- SIS, Cōté de Visbaden.	{	Visbada: <i>Visbaden</i> , de qua in Archiep. Moguntino mox.
	{	COMIT. IDENSTINVS Comté d'Idenstein.	{	Idenstinum: <i>Idenstein</i> , seu <i>Id- stein</i> .
DOMVS SARÆ- PONTANA	{	COMIT. VILBUR- GENSIS, Comté de Maison de Sarbruk.	{	Vilburgum: <i>Veil- bourg</i> , ad Fl. <i>Lahr</i> , seu <i>Lan</i> .
DOMVS	{	COM. NASSOVIVS Comté de Nassau.	{	Nassouia: <i>Nassau</i> , vnde Princi- pes Arausicani, ad Fl. <i>Lanum</i> .
D I L-	{	COM. CATZENELLOBORGEN- SIS, Comté de Catzenelloborg.	{	Catzenelloburgus: <i>Catzenelloborgen</i> .
L E M-	{	COMIT. DIETIENSIS Comté de Dietz.	{	Dictia: <i>Dietz</i> , ad Lanum <i>Lan</i> , Fl. vbi recipit <i>Aar</i> .
B V R-	{	COMIT. BILISTINVS Comté de Bilstein.	{	Bilistinum: <i>Bilstein</i> , in asperâ regione.

GICA
la Maison
de Lëbourg
communi-
ter de Nassau.

COMIT. DILLEM-
BURGI-
CVS
Comté de
Dillëbourg.

Dillemburgum: *Dillembourg*, ad Fl. Dil-
lam, cum castro Principis.
Schonbachium: *Schonbach*, vrbecula
in regione asperâ, & montibus tu-
mente.
Hagera: *Hager*.
Herbordia: *Herbord*.

DOMVS
AFFI-
NES

COMIT. SI-
GENSIS
Comté de Si-
gen.

Siga: *Sigen*, ad Fl. cognominem.
Burbachum: *Burbach*, aut *Butzbach*,
ditionis Heflicæ.
Freudenberga: *Freudenberg*, ad ini-
tium Fluiuioli *Vippe*.

NASSO-
VIO-
RVM,

COMIT. ISEM-
BERGENSIS
Comté d'Isëm-
berg.

Isemberga: *Isenberg*.
Vesterbordia: *Vesterbord*, inter
montes collocata in sylua *Ve-
sterwald*.

les Alliez
de Nassau.

COMIT. SOL-
MENSIS, Comté
de Solms, in tres
familias contri-
butus in his tri-
bus vrbibus.

Brausfedra: *Brausfeds*, in monte
fitum oppidum.
Laubacum: {
Laubach. { Solma: *Solms*, in
Lichum: { monte castrum, de
Lich. { quo vtraque fami-
lia disputat.

NUM. 2. Lantgrauatus Hefia, seu Hefia, la Hefse.

DOMVS

DARMSTA-

DIENSIS

MARPVRGVM: *Marpurg*, ad Fl. Lanum *Lahn*, in
Principatu Lanogauicensi de *Lahnau*, castro suo
insignis in montis crepidine: Academia hîc
percelebris.
Giessa: *Gießen*, vrbs munita & Academia ad Fl.
Lanum.
Frankenberga: *Frankenberg*, à Francis nomen
habet, sita ad Fl. *Eder*.
Vetzflaria: *Vetzlar*, vrbs Imperialis in Vetera-
uiâ, antea Moguntini, nunc hanc sibi Hefsius
vindicauit.

le Lantgraue
de Hesse
Darmstad
Lutheran^o.

GERAVIA } Darmstadium: *Darmstad*, vrbs
seu COMIT. } munita cum lepido castello.
DARMSTA- } Geravia: *Gerauu*, vnde regioni
DIENSIS } nomen.

DOMVS

CASSVLA, seu Cassella: *Kassel*, ad Fl. *Fuld*am, vbi
castrum egregium dictum *Ziggenhaim*, in quo
600. tormenta bellica, ingens armorum copia. Ibi-
dem quoque Academia illustris.

Fridlaria: *Fridlard*.

CASSV-

Schuuugia: *Eschuuege*, ad Fl. *Veler*, castro suo muni-
ta.

LENSIS,

Allendorffia: *Allendoyff*, minuta vrbs ad Fl. *Verrach*.

Spagenberga: *Spagenberg*, cum castro.

Rottenberga: *Rottenberg*, ad Fl. *Fulde*, sedes Princi-
pis.

SEV

Hombertia: *Hombert*, vrbecula cultissima.

Sasburgum: *Sasburg*.

CAS-

COMIT. } CORBACHVM: *Corbach*, quod sibi vin-
dicat Hessius, possidet Comes, vnde
nupera bella, quia Hessius putat hunc
tractum à se pendere, Comes ab Im-
peratore: celebratur ab auro quod
hic effoditur.

SEL-

VALDEC-

LENSIS,

COMIT. } Mergenhusa: *Mergenhausen*, vbi Comi-
tes commorantur in castro lucu-
lento.

Mons martis: *Stadberg*, vrbecula in
monte.

Landauia: *Landau*.

Valdeccium: *Valdek*, ad Fl. *Eder* auri-
ferum.

le Lantgra-
ue de Hesse
Kassel, Cal-
uinista.

ABBATIA HE-
ROFELDENSIS,
*Abbaye d' Hirc-
feld*.

HEROFELDA: *Hirscfeld*, ante *He-
rosfeld*, ab Herolpho quondam
conditore, ad Fl. *Fuld*am: hunc
tractum Hessius occupavit.

ISSEMBVR-
GICVS

Gelnusa: *Gelnhausen*, quam Palatini occupa-
rant, vrbs Imperialis & libera.

CO-

COMITATVS } Stænamum : *Stainam.*
 Côté d'Issembourg. } Salmonasterium : *Salmunster.*

ABBATIA
 BVCHO-
 VIENSIS,
 SEV
 FVLDEN-
 S I S } FVLDA, seu BVCHOVIA: *Fulde*, Germanicè *Bu-*
chen, ad Fluvium cognominem, vbi Abbatia præ-
 diues, & Bibliotheca librorum manu scriptorum
 illustris: Hic Abbas est Cancellarius Imperatri-
 cis, Princeps Imperij, & à solo Pontifice pendet.
 Alseldia: *Alsfeld.*
 Selica: *Selicz*, ad Fl. Fuldam.
 Waccha: *Vacch*, inter Fl. *Verrach*, & *Fulde*, quam
 sibi Hefsius vendicat.
 Hamelburgum: *Hamelbourg*, ad Fl. *Salam sal*, in
 regione perferaci sita vrbs.

§. 2. Franconia Meridionalis, seu propria, la Franconie.
 Germanicè Frankenland.

DITIONES } ASCHIBVRCIVM: *Aschaffembourg*, seu *Aschbourg*,
 ad Fl. Mœnum, vrbs cultissima Archiepiscopi
 Moguntini sedes & palatium.
 Homberga: *Homberg.*
 ARCHIEP. } Busbachium: *Buzbach.*
 Fridberga: *Fridberg*, sex leucis à Marpurgo vrbs
 Imperialis, ad quam fons acidulus.
 MOGVN- } Visbada: *Visbaden*, vbi aquæ multis morbis salu-
 tares, vnde & loco nomen.
 TINI } Efeldia: *Efeld*, in Rhingouiâ regiunculâ, le
Rbeingou.
 Hoëstum: *Höest.*
 Amorbachium: *Amorbach*, in Ottonis sylua l'*Ot-*
tenuald, trans Mœnum ad fluuiolum *Muldt.*
 EISCHFELDIA: *Eischfeld*, de quâ dicemus in Thu-
 ringiâ, vbi & aliquot loca hic Elector possidet.

COMITAT. } Rinechum: *Reinech*, vrbecula sita ad Fl. *Syn.*
 REINECEN- } Loria: *Lor*, à quâ & hic Comitatus dicitur
 SIS, Comté de } Lorientis, ad fluuiolum cognominem qui hîc
 Reinech. } Rheno miscetur.

Parall. Geogr. Tom. II.

N

COMITATUS
HANOVIENSIS

le Comté de Hanau, dictus de Munzenberg, ad differentiam Baubenhäusen in Alsatia.

HANOUIA: *Hanau*, in Veterauia situm, ad Fl. *Kintz*, vbi cadit in Mœnum, vrbs munitissima, & olim diues, varias hoc bello experta vices.

Stinhemum: *Steinheim*, aliter *Stein*, non procul ab Hanouia,

FRANCOFOR-
DIENSE
TERRITO-
RIUM, in
Veterauia situm,
Territoire de Francfort.

FRANCOFVRTVM, aliter Francofordia: *Francfort sur le Mœin*, sic dicitur à Vado Francorum. In hac ciuitate debet eligi Imperator: hîc quoque nobiles nundinæ toto orbe celebres: & maximè ob libros qui huc plurimi conuehantur.

Saxenhusium: *Sachsenhausen*, ad alteram Mœni ripam, quasi Saxonum domus, pars potiùs Francofurti, quàm alia vrbs.

PRINCI-
PATVS
HENNE-
BER-
GENSIS,

Principauté de Henneberg.

Henneberga: *Henneberg*, in monte vnde regioni nomen, quæ pertinet ad Saxonem, cum Princeps sine liberis obiisset, principatus facta ab Henrico VII. cum antea tantum Comitatus esset.

Minunga: *Maingen*, vrbs & castrum ad Fl. *Veer*.

Slusinga: *Slusingen*, vrbs cum castro ad Fl. *Schleuf*.

Auerberga: *Auersberg*, ad initia Fl. *Stray*.

Nouostadium: *Neustad*, ad Salam Fl.

Schuuinfurtum: *Schueinfurt*, ad Mœnum vrbs Imperialis, varios olim experta dominos, receptaculum Hæreticorum, quos Herbipolensis Episcopus ex ditione sua expulit.

DOMINIUM FRAN-
KESTINVM

la Seigneurie de Frankestein,

ditionis Hessicæ.

Schmacaldia: *Schmacald*, Vulcania Chalcis à Melanctone dicta, celebris ob conuentus Protestantium in Carolum V. an. 1530. sita ad Fl. *Verrah*, vendita à Marchionibus Norimbergensibus, sed postea redempta, nunc ditionis Hessicæ est.

MARCHIO-
NATVS

Culembachium: *Culembach*, vbi castrum niti-
dissimum in quo Princeps commoratur ex
Domo Brandeburgicâ oriundus.

CVLEM-
BACHIVS

Blassemburgum: *Blassembourg*, arx munitissima.
Hoffa: *Hoff*, in Voitlandiâ, cuius incolæ, sicut &
totius Tractûs, viri fortes.

Marquisat. de
Culembach.

Mons Pinnifer: *Frichtelberg*, ex quo quatuor
erumpunt flumina, *Mœnus le Mœin*, *Nabus*
Nab, *Sala Sâal*, & *Oegra*, *Eger*.

DVCA-
TVS
COBVR-
GENSIS

COBVRGVM: *Coburg*, ad Fl. *Krempen*; reuulsa est hæc
ditio ex Comitatu Hennebergenfi, diciturque
centrum Germaniæ. In hac vrbe Academia fun-
data à Principibus ex familiâ Saxonicâ.

Duché de
Coburg.

Mons Regius, seu Cronacum, *Cronach*, seu *Kunspurg*,
seu *Kunigspurg*, oppignerata olim Episcopo Herbi-
polensi, postea redempta, ad Fl. cognominem iacet.
Callenberg: *Calenberg*, arx munita.

EPISCO-
PATVS

BAMBERGA, quasi Babæ mons, quæ fuit filia Othonis
Saxonis: *Bamberg*, ad confluentias Mœni & Re-
gnessi *Regnitz*, vel meliùs *Laurach*, & *Regnitz*, vnus
ex 4. Imperij pagis, olimque carebat muro. Ad-
iacet ei in monte vicino castrum *Aldenbourg*. Epi-
scopus eius pendet à solo Pontifice, à Clemente II.
qui huius vrbis fuerat Episcopus subductus à Mo-
guntino.

BAM-
BER-

GENSIS

Forcha, seu Forchena: *Forchaim*, ad confluentias
Fl. *Vissent*, & *Regnitz*, vbi castrum huius tractus
propugnaculum.

Æuesché de
Bamberg.

Staffelstinum: *Staffelstein*, ad Mœnum.
Helfeldia: *Helfeld*, ad Fl. *Vissent*.
Potestæmum: *Potestaim*, ad Fl. *Putlach*.

EPISCO-
PATVS

HERBIPOLIS: *Virtzbourg*, Germanicè *Vvurtzbourg*,
quæ vox *mustum* Germanis sonat; vrbs magna, &
diues, vbi Episcopi castrum dictum *Marienperg*.
Hic Dux Franconiæ, & ditissimus: habet enim an-
nui redditus 300. millia Talertiorum.

HERBI-

Ochsenfurtum: *Ochsenfurt*, ad Mœnum, horreum Epi-
scopale.

- Gemunda: *Gemud*, vbi Sala cadit in Mœnum.
 Vffenhæmum: *Vffenhaim*.
- POLI-
 Altmana: *Elman*, ad Mœnum.
 Carlestadium: *Carlstad*, ad Mœnum.
 Vinshæmum: *Vinshaim*, ad Fl. *Aisch*.
- TANVS }
 Nouostadium: *Neustad*, ad prædictum Fl.
 Kitzinga: *Kitzing*, ad Mœnum.
 Volkachum: *Volkach*, ad eundem Fl.
- l'Euesché de
 Vitzbourg* }
 Rottinga: *Rottingen*, ad Tubarum Fl. *le Tauber*.
 Rottenburgum ad Tubarum, *Rottenburg sur le Tau-
 ber*, ad discrimen alterius, à turrium & regularum
 colore sic dictum. Cella penaria Franconiæ habe-
 tur, éstque vrbs Imperialis, & sui iuris.
- MARCHIO-
 NATVS }
 ONOLDI-
 NVS, seu
 ONSPA-
 CHENSIS, }
 ONOLDIVM & Onspachum, vel Anspachum:
Onspach, aliter *Onolsbach*, ad Fl. cognominem,
 cum castro vbi Princeps commoratur, ex Do-
 mo Brandeburgicâ; habet aliquid in Burgra-
 uiatu Nurenbergico, & Comitatu Hoënlo-
 nio, vnde eius ditio conflata.
- Marquizat
 d'Onspach.* }
 Schuuaburgum: *Schuuabourg*, vrbecula merci-
 bus incluta ad Fluuiolum cognominem.
 Guntelhusa: *Guntelhausen*, ad Fl. *Altmul*.
 Rota: *Rot*, ad Fl. cognominem.
- VERTHÆ-
 MENSIS }
 COMITA-
 TVS }
 Verthæmum: *Verthaim*, vbi Fluuius Tubarus
 Mœno commiscetur. Hæc ditio est Comitatus
de Louuestein.
- le Comté de
 Verthaim.* }
 Procelda: *Procelden*, vrbs diues ad Mœnum.
 Mergenthinum: *Mergenth*, vbi commoratur Ma-
 gister Ordinis Teutonici, Imperij Princeps:
 cuius Equites Prussi, omnes Lutherani; Ger-
 mani, Catholici omnes.
- ERP A-
 CHENSIS }
 COMIT. }
 Erpachum: *Erpach*, in Othonis Sylua *Ottenuald*,
 castrum vnde nomen accepit Regio ab Aquis,
Ach enim sonat Aquam.
- Comté d'Erpach.* }
 Michelstadium: *Michelstad*, ad Mublingam Flu-
 uium *Mubling*, in eâdem Othonis Syluâ.
 Michelbachium: *Michelbach*.
 Milremberga: *Miltemberg*.